

בית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

בית נאמן

יום חמישי א' בתמוז התשע"ב, יום ראשון י"ז בסיון התשע"ד
נושאי השיעור:

שיעורו של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז זצוק"ל

ניתן לשמוע את שיעורי מרן זצוק"ל בערוץ קול ברמה או ב'קו בית נאמן': 079-9270505

סובב על דברי מרנא רבי יוסף חיים זיע"א (בא"ח ש"ב פרשת קורח), וביאורים בפרשת קורח.

א. איסור שנתערב בהיתר. ב. ההבדל בין במינו ובין באינו מינו? ג. שיעור קביעות סעודה. ד. הכל הולך אחר הנפח. ה. המחלוקת מכלה גוף ונפש וממון. ו. זהירות מכל מחלוקת. ז. ביאור דברי רז"ל "אתם קרויים אדם, ואין אומות העולם קרויים אדם". ח. "ויקח קרח" - מה הוא לקח?

איסור שנתערב בהיתר

א. ¹ [בן איש חי שנה ראשונה פרשת קורח אות א'] "איסור שנתערב בהיתר, אף על פי שמרן פסק (י"ד ס' צ"ח ס"א) במין באינו מינו סומכין על טעימת גוי אם אינו יודע שסומכים עליו, המנהג פשוט שאין לסמוך על הגוי". בגמרא כתוב (חולין דף צ"ז ע"ב) שאם נפלה (למשל חתיכת חלב שהיא אסורה באכילה, לתוך מרק שהטעם שונה. אלא שחלב ומרק בדרך כלל זה אותו טעם, אז בוא נאמר) טיפת חלב שנפלה בבושר, אנחנו תמיד משערים בששים בכמות. משערים כמה יש ליטרים בבשר וכמה יש בחלב. אם זה כפול ששים, מותר. מדין הגמרא אין צריך ששים, אלא מביאים גוי "קפילא", כלומר נחתום שיש לו חוש של טעם.² ודוקא גוי, כי איך תביא יהודי? יהודי יטעם בשר בחלב? ואם הגוי הזה יאמר שאין בתבשיל שום טעם, הוא מותר באכילה. לפני כן אל תגיד לו: תראה אם יש טעם חלב, לא להגיד לו את זה. אלא הוא יטעם סתם, ואחר כך תשאל אותו: איך הטעם? אם הוא אומר: טוב, אבל יש בו קצת חלב. אז גמרנו, שופכים את זה. אבל אם הוא אומר: זה טעם נפלא, משהו "בורדו", אין כמוהו, אז במקרה כזה סימן שאין חלב, וזה מותר.

וכי לתערובת יש דין עגונה?

ב. השפתי כהן (שם ס"ק ב') שואל, הרי כתוב בגמרא בבבא קמא (דף ק"ד ע"ב) שאין סומכין על גוי אפילו מסיח לפי תומו רק בעדות אשה בלבד. רק אשה שבעלה נסע למדינת הים (ועברו הרבה שנים ולא שמעו ממנו כלום), ובא גוי ואמר שראה אותו שנהרג, והוא מסיח לפי תומו, זאת אומרת לא שואלים אותו על זה, כי אז יכול להיות שהוא מתכוון להכשיל. במקרה כזה התירו חכמים. הם התירו בעדות אשה עד אחד, וגוי מסיח לפי תומו. ולמה התירו דוקא בעדות אשה? משום עיגונא - שלא תישאר האשה עגונה כל החיים.³ ולמה אפילו נכרי? משתי סיבות. א' משום עיגונא דאיתתא. וב' משום דאיתתא דייקא ומינסבא - האשה מדייקת מתי שתינשא. היא תברר ותשאל. למה? כי היא יודעת שאם מחר יתגלה שבעלה בחיים, היא יוצאה מזה ומזה, הילדים שלה ממזרים, מפסידה את הכתובה שלה מהבעל הראשון ומהבעל השני וכו' (יבמות דף פ"ז ע"ב). חורבן ושממה. לכן היא נזהרת, לא תקבל כל עד סתם, אלא עד שתחקור טוב טוב שזה בסדר. אם כן משמע שגם מסיח לפי תומו מועיל רק

1. שיעור זה נמסר ע"י מרן רבנו הגדול זצ"ל הכ"מ ביום חמישי א' בתמוז התשע"ב בבית מדרשו "אהבת התורה - איש מצליח" בין מנחה לערבית.
2. יש דבר כזה. פעם ראיתי בעיתון כשממציאים תה חדש (כל הזמן מביאים דברים חדשים, מביאים גם כן מציצים חדשים, פתאום נעלמו. למה נעלמו? אין ביקוש... אנשים לא קונים אותם), אז יש תמונה של תה חדש, ושנים עשר שוטים מסתובבים סביב התה הזה. כל אחד עושה תנועה אחרת, זה שותה ואומר איזה יופי, השני אומר לא טוב וכו'. אז הולכים לפי דעת הרוב, מה שמחליטים הרוב זהו זה, אחר כך משווקים את זה בכמות קטנה, וככה רואים אם זה הולך. זה נקרא "קפילא" שיש לו חוש של טעם, לא לכל אחד יש חוש של טעם טוב.
3. בעלי התוספות על התורה (בפירוש "מושב זקנים") אמרו שיש רמז בתורה שמותר לקבל עדות של עד אחד באשה עגונה, שנאמר: "לא יקום עד אחד באיש" (דברים י"ט ט"ו), מה זה באיש? באיש לא, באשה כן. בשביל אשה עגונה מותר לקבל עד אחד.

בעיגונא דאיתתא, ומדוע כאן באיסור שנתערב בהיתר סומכים על נכרי? נניח שהנכרי יש לו חוש טעם, ונניח שהוא מבין, ונניח שלא שאלנו אותו אלא רק מסיח לפי תומו, נעשה לו את כל המעלות, אבל איך אתה סומך עליו?!

זה דבר שעתידי להתגלות

ג. אז הוא תירץ ודחה ותירץ ודחה, ונשאר בסיום בקושיא (לדעת חכם אחד הוא נשאר בקושיא), והפרי חדש (שם ס"ק ב') תירץ תירוצו נפלא. אמר, כאן זה "דבר דעתידי לאיגלווי" - עתיד להתגלות. אם הוא ישקר לנו, מיד נטעם, ונראה שהוא שקרן. פעם אחרת לא נביא אותו. אחת משתים, או שחוש הטעם שלו נפגע כמו הנחש שכל דבר שטועם טועם עפר... או שהוא שקרן. ואדם שומר על השם שלו. (יש לנו כלל - "אומן לא מרע אומנותיה"⁴ ואדם רוצה שהשם שלו יהיה טוב), לא יתכן שישקר לנו, יאמר: זה בסדר גמור. ואחרי שנטעם נראה שזה חלב. נאמר לו: למה שיקרת לנו? לכן במקרה כזה אפשר לסמוך עליו, זה תירוצו הפרי חדש.

המנהג פשוט שאין לסמוך על הגוי

ד. אבל למעשה כותב הרמ"א (שם) שהמנהג פשוט שאין לסמוך על הגוי בשום אופן. אלא מה עושים? מודדים אם יש ששים פעם נגד האיסור. יש רמז יפה, "נותן טעם" ר"ת נ"ט - חמשים ותשע. אם יש חמשים ותשע, עדיין יכול להיות שיתן טעם. אבל אם יש ששים פעם בהיתר נגד האיסור, ר"ת אינו נותן טעם - אג"ט זה ששים. אם יש לך ששים, אתה בטוח שאין בזה שום דבר. לא צריכים לקרוא לגוי ולהתפלפל איך סומכים עליו... לא, יש ששים. "וכן המנהג ברור פה עירנו בגדד שמשערים בששים, בין נתערב במינו בין נתערב באינו מינו".

מה ההבדל בין מינו ובין אינו מינו?

ה. ומה ההבדל בין מינו ובין אינו מינו? ההבדל הוא לעניין אם נשפך חלק מזה, ואתה לא יודע אם היה שם ששים או לא היה ששים. אם זה מין במינו מותר, כי מין במינו מן התורה "חד בתרי בטל" - אם יש לך תרי, מן התורה מותר, אז אם יש ספק אם היה שם ששים או אין ששים - "ספיקא דרבנן לקולא". ואם זה מין בשאינו מינו, כיון שיש בו טעם, מן התורה זה אסור. כי "טעם כעיקר" אסור מן התורה (פסחים דף מ"ד ע"ב). איך לומדים את זה? מדין נזיר. כתוב שם: "מיין ושכר זיז, חומץ יין וחומץ שכר לא ישתה, וכל משרת ענבים לא ישתה" (במדבר ו' ג'). מה זה משרת ענבים? הרי לנזיר אסור לאכול ענבים, אז הוא עשה חכמה, לקח כוס מים והניח שם ענבים חצי שעה - שעה, אחר כך הוריד אותם, אבל כבר יש במים טעם של ענבים, זה נקרא "משרת ענבים" - שרייה

4. אם למשל חברה מוכרת חלב, והם אומרים שהחלב הזה טהור, רק חלב פרה בלבד. זה נקרא "אומן לא מרע אומנותיה". ויש סומכים על זה במקרה שאין לנו חלב של יהודי, אומרים כל האיסור בחלב של נכרי אולי מעורב בו חלב טמא, אבל חברה זה אומן, ואומן לא מערער על האומנות שלו. ככה כתב הרב משה פיינשטיין ע"ה (חיו"ד ח"א ס' מ"ז). אבל לכתיילה לא סומכים על זה, בחוץ לארץ לפעמים אין חלב, אז מצרפים צירופים כאלה.

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	19:14	20:31
ת-א:	19:31	20:34
ח'יפה:	19:22	20:35
ב'ש:	19:29	20:31

"מדן", או למעלה "מבאר שבע". דן זה חמשים וארבע דרהם, (דרהם, לא גרם!), תכפיל את הדרהם בשלש גרם. או באר שבע שבע מסיימת ב"ע - פחות מנ"ד דרהם, או יותר מע"ב דרהם.

הכל הולך על פי נפח

ט. אבל מתברר שזה לא הולך על פי משקל, אלא זה הולך על פי נפח. והנפח שונה בין דבר לדבר. לכן, אחרי בדיקות רבות מצאו שאם אדם אוכל כל השנה שתי מצות [מכונה] או קצת יותר [ובספר ה' נסיח"ב עמ' רפ"ז כתב רבנו זצ"ל: שתי מצות ומחצה], יוכל לברך המוציא וברכת המזון, נטילת ידים בברכה והכל. אפילו שהמשקל של המצה שלשים ושלושה גרם, כפול שתיים זה ששים וששה גרם, אבל הנפח תופס הרבה מאד. כל השיעורים שאמרו חכמים - כזית כביצה וכדומה - זה לא משקל, אלא הכל הולך על פי נפח. ולמה תמיד רגילים לומר דרהם דרהם דרהם? מפני שקשה לאדם לדעת נפח, אז מחשבים את זה במשקל. אבל צריך לבדוק קודם כל את החומר שאתה מחשב אותו. שואלים: מה אכפת לך להחמיר שאדם יאכל שיעור גדול? אכפת לי משום שאם מישור הולך אחרי המשקל, כשמגיע כיפור הוא עושה טעות גמורה! מה אומרים בכיפור? מותר לחולה שיש בו סכנה לאכול כל עשר דקות בערך שלשים גרם לחם - שזה פחות מכתובת - וארבעים גרם מים. שתיה ארבעים גרם ואוכל שלשים גרם, אבל זה לא הולך בגרמים זה הולך לפי נפח. [ואם יילך לפי משקל יכול לאכול ככותבת ויותר]. יש ספר שכתב חכם אחד בבני ברק, שמו רבי חיים בניש, אמר בקרקרים לחולה מסוכן ביום כיפור צריך לאכול פחות מחמשה עשר גרם, לא שלשים גרם. הוא בדק ומצא שזה ככה. לכן אי אפשר

של ענבים, והתורה אסרה עליו את זה. אז הגמרא למדה מזה טעם כעיקר, ויש עוד לימודים אחרים. לכן דבר שהוא מין בשאינו מינו, כשהטעם שונה אסור מן התורה, אז אם יש ספק הולכים לחומרא עד שתדע באופן ברור שהיה ששים. אבל לגבי מין במינו, אם נשפך מהכל, ואתה בטוח שהיה שם פי שתיים, אז איסור תורה אין, נשאר איסור דרבנן, ולגבי איסור דרבנן אומרים "ספיקא דרבנן לקולא". אז היום תמיד משערים בששים. ואפילו אם יש ששים לבטל האיסור, אם רואים שעדיין טעם האיסור נרגש, אם יש סוג כזה כל כך חזק שהטעם נרגש, אז לא יעזור ששים, כגון שהאיסור נטעם יותר הרי זה אסור. הסיכום ככה, על גוי לא סומכים, וצריכים ששים. ואם ראית אחרי הששים שעדיין יש טעם של איסור חזק מאד, זה כבר אחרת, וכמו שאמרנו.

בהפסד מרובה

ו. הרב עובדיה (שיחיה) אומר (בהליכות עולם ח"ז עמ' ס"ב) במקרה שיש הפסד מרובה ואין ששים, אפשר לסמוך בשעת הדחק [במין בשאינו מינו] על טעמיה של נכרי. למה? כי מרן פסק ככה שהולכים אחרי נכרי, וככה הדין של הגמרא. אז אמנם נהגו להחמיר, אבל במקרה שיש הפסד מרובה, למשל בבתי מלון וכדו', יש רק חמשים כנגדו, אז תביא איזה גוי שאינו יודע, יטעם את התבשיל, ותגיד לו: איך הטעם? אם הוא אומר הטעם בסדר גמור, אין פה שום דבר. אתה שואל אותו: יש משהו חוץ מבשר ומרק? והוא אומר שאין כלום, אפשר לסמוך עליו.

קביעות סעודה

ז. [סעיף ב']. אם האיסור וההיתר שווים במשקל, דהיינו שהם מין אחד, שאין אחד כבד בטבעו יותר מחברו. וגם אין בו נפח או חלל יותר מחברו, נוכל לשער בשניהם גם במשקל. יש פה דבר חשוב מאד שהרבה לא יודעים אותו. הרבה מחשבים הכל לפי משקל. למשל, פת הבאה בכיסנין, אדם שאוכל עוגיות, אם אכל שיעור קביעות סעודה, וקביעות סעודה אליבא דהרב בית יהודה ואחרונים של הספרדים זה שלש או ארבע ביצים, מברך ברכת המזון. יש מחלוקת כמה זה, שלוש או ארבע, אז יאכל פחות משלש ביצים, או יותר מארבע ביצים. אם אתה אוכל מצות למשל, כשאתה אוכל מצה, תברך עליה מזונות⁵, אבל אם אתה קובע עליה סעודה, זה עיקר הסעודה שלך, דינה כמו לחם גמור, ואתה עושה עליה נטילת ידים, המוציא וברכת המזון. רק אם אתה לא קובע סעודה, ברכתה מזונות. וכמה זה קביעות סעודה? יש דעות שונות מאד. האדמו"ר מקומרנא בספרו שולחן הטהור (ס' קס"ה) אומר כביצה זו קביעות סעודה. הוא היה חסיד ועושה תעניות, היה מסגף את עצמו. שיעור כביצה בשבילו זה סעודה, הוא לא רוצה כאב ראש, זה הלשון שלו (ע"ש). לעומת זה, דעת הגר"א (הובא בחי' אדם כלל נ"ד אות ג') ודעת רבי שניאור זלמן (ש"ע רבנו זלמן ס' קס"ח ס"ח) שזה שיעור עשרים ואחד ביצים. איך הגיעו לזה? אמרו כל יום היו מלקטים במן עומר לגולגולת (שמות ט"ז, ט"ז), ועומר לגולגולת זו עשירית האפה (שם פס' ל"ו), עשירית האפה זה מ"ג ביצים ומשהו, היו אוכלים מזה שתי ארוחות, ארוחה בבוקר וארוחה בערב. כל ארוחה כמה הייתה? עשרים ואחד ביצים. אבל זה המון, אם תקח ביצה, תעשה אותה ששים גרם, כפול עשרים ואחד זה קביעות סעודה שיאכל קילו ורבע. מי יאכל קילו ורבע?

פחות משלוש יותר מארבע

ח. אז יש דעה אמצעית שאמר אותה הרב בית דוד (חאו"ח סי' פ"ב) מחכמי סאלוניקי, והרב חיד"א (ברכ"י סי' קס"ח אות ד' ועוד) הסכים לו, וכף החיים (שם אות מ"ה) הסכים לו, וכל חכמי הספרדים הולכים על פי דרכו. הוא אומר שזה נלמד משיעור עירובין. בעירובין שיעור סעודה זו מחלוקת הרמב"ם ורש"י. הרמב"ם אומר (פ"א מהלכות עירובין ה"ט) שלש ביצים זה נקרא שיעור "כדי אכילת פרס" - חצי כיכר. ורש"י אומר (יומא דף פ' ע"ב ד"ה חצי) שזה ארבע ביצים. ועשו להם סימן יפה מאד, רש"י - השם פרטי שלו שלמה, יש בו ארבע אותיות - ארבע ביצים. והרמב"ם השם פרטי שלו משה, יש בו שלש אותיות - שלש ביצים. אבל כמה זה ביצים? תמיד חכמי הספרדים מחשבים אותה ח"י דרהם. הדרהם שלשה גרם, ח"י כפול שלש - חמשים וארבעה גרם. לכן אדם שרוצה לאכול פת הבאה בכיסנין - למשל מצות - צריך לאכול פחות משלש ביצים, ואז יברך מזונות, או יותר מארבע ואז יברך המוציא וברכת המזון. והרב חיד"א כותב סימן, ש"אכל "מדן ועד באר שבע" (שמואל א' ג', כ'. ועוד). כלומר או פחות

5. אנחנו מברכים על המצה מזונות, משום שכוססים אותה, זה לא כמו לחם רגיל. בפסח זה האוכל שלנו [לכן מברכים עליו המוציא, אבל] בכל השנה כולה זה נקרא "פת הבאה בכיסנין" - דבר שכוססים אותו.

מאחורי הבית

העיון של מרן ראש הישיבה זצוק"ל

¹ קשה כל כך סילוקו של מר דודי גדול הדור מרן זצוק"ל הריני כפרת משכבו שמימי טל ילדותי גדלתי על ברכיו ולמדתי ממנו תורה, הלכות והליכות וארחות חיים, הרב היה ענק בתורה, בכל חלקי השלחן ערוך ובכל תחום בתורה, באופן מבהיל. אבל יותר מהכל הרב לימד את ההעמקה בתורה, להתבונן ולהעמיק ולהבין פשט אמיתי, אמת צרופה עד תכליתה.² הגהותיו של מרן זצ"ל היו מפליאות בעומק העיון והיה מזהים לראות כיצד כיוון בהם אל האמת. התוס' (מנחות דף ק"ט ע"ב ד"ה בתחלה) כתבו שרבנו קלונימוס אביו של רבי משולם הגיה שלשה דברים הגיה "כמפי גבואה" בשעת פטירתו, ואחד בשבועות (דף י"ב ע"ב) שהיה כתוב בספרים קרבנות ציבור סכין מושכתן "למשהו", ולא היו יודעין מהו, ואמר גרסינן למה שהו. וע"ש. על הגהות קולעות אלו כתבו התוספות "כמפי גבואה". כל מי שלמד אצל מרן ראש הישיבה יודע שבכל ימי חייו היה לו הגהות כמפי גבואה. הגהות קצרות וקולעות. הגהה קטנה מיישבת הרים של קושיות, ואם מוצאים כדבריו בתוספות הרא"ש ושאר הראשונים או ש"ס וינציא או בספר "דקדוקי סופרים" שמביא כתבי יד, ותענוג גדול לראות כיצד הרב כיוון לאמת. ומזהים כיצד הרב היה מרגיש בכל דבר.

אתמול ראינו בשיעור בתוספות בבבא מציעא (דף י"ד ע"א) ד"ה מ"ט דרבנן, תימה אי שמואל ידע ברייתא דקתני אחד זה ואחד זה גובה מנכסים משועבדים, א"כ היה לו לפרש המשנה כוותיה, ולא הוה איתותב. וכו'. עכ"ל. וקשה היאך יעמיד כוותיה, אדרבה מהברייתא מוכח שלא כדבריו. הרב שערי עזרא נדחק שהכוונה היא ששמואל היה מבאר באופן אחר את המשנה, ואז ממילא יהיה כוותיה. אבל הוא דוחק גדול. אך מרן ראש הישיבה אמר לנו לפני שנים שצריך לומר "כוותיה", כמו הברייתא. תוריד את היו"ד, והכל מיושב.

הרב למד ולימד הרבה תורה למרות הייסורים הרבים, תורה עד כלות הכוחות ממש. בשנים תשנ"ב ותשנ"ג הרב לא חש בטוב, וגם הרבנית עליה השלום חלתה מאד, והרב היה מיטלטל יום ולילה ברופאים ובדיקות. במהלך השיעור כאשר היו מקשים על פירושו של הרב, מתיבה זו וזו משמע אחרת. והרב עונה יש סוגיא אחרת עם לשון כזו, ומשמעותה על כרחך כמו שביארתי כאן, היה מונח לפני הרב ש"ס קטן בששה כרכים, והיה שולף את הכרך הנדרש. [ובדרך אגב

1. ערוך מדברים שאמרתי באזכרת השלשים למו"ר הכ"מ.
 2. וכמו שאמר לי (בחודש אדר השנה) הגאון רבי חיים פרץ שליט"א אוה"ש יחזקהו ויאמצהו בבריאות גוף ונפש, תשובות בהלכה זה דבר נצרך, אבל החשוב והבסיס לכל התורה זה תורת העיון, ובזה מרן ראש הישיבה חד בדרא ממש. עכ"ל.

שישים, אם יש בסדר שבע מאות סיסמי הכל מותר, אפילו פחות מתשע מאות, והולכים תמיד אחר הנפח.

משקל סגולי וצפיפות החומר

יא. אחר כך הבן איש חי כותב **שעצמות** כבדים יותר מהבשר, והרמב"ם בפירוש המשנה במסכת עדיות (פ"א מ"ב) כתב **שהחטים** כבדים מהקמח אחד משה, והיין והשמן קלים מן המים אחד מעשרים ושבעה. אדם שופך שמן ורואה שהשמן צף למעלה, כל המשקאות טובעים כי הם כבדים יותר מהמים, והשמן קל מהמים. אלא שידוע ששמן מאה גרם, המשקל שלו תשעים אחוז ממשקל המים, זאת אומרת ליטר מים המשקל שלו קילו, ליטר שמן המשקל שלו תשע מאות גרם, אז הוא קל יותר, לכן השמן תמיד צף על המים. לעומת זה החלב מוסיף שלשה אחוז על המים, ליטר חלב משקלו קילו ושלישים גרם. לכן צריך להיות בקי בכל הדברים האלה, וכשאתה משער, תשער לפי הנפח ולא לפי המשקל. ואם ראתה שיש שישים, אז הכל מותר. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

המחלוקת מכלה גוף ונפש וממון

יב. ⁶ ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי" (במדבר ט"ז א). פרשת קרח זה סמל לכל המחלוקות של הדורות הבאים, הרמב"ם כותב בצוואתו ⁷ לבן שלו (זה נקרא גם "פרקי ההצלחה"): "אל תשקצו את נפשכם במחלוקת, המכלה הגוף והנפש והממון, ומה נשאר עוד?... ראיתי עירות גדולות נתערערו, וקבוצים נפרדו, וחסידיים נפסדו, ואנשי אמונה אבדו, ונכבדים נקלו ונתבזו בסבת המחלוקת". לכן הרמב"ם תמיד ברח ממחלוקת. אפילו כשאמר לו שישנו חכם גדול שעשה עליו השגות, הוא לא מתייחס, זכותו להשיג. יכול אדם לחלוק כרצונו. מה אכפת לנו? אדרבא, הוא אמר: "תדרשו בשלומם של הרב הגדול של פורקיריש [הראב"ד]". וגם בנו רבי אברהם היה כמוהו. באו בעלי התוספות בזמנו בסביבות שנת תתקצ"א ⁸

6. דרשה זו נמסרה ע"י מרן רבנו הגדול זצ"ל הכ"מ ביום ראשון י"ז בסיון התשע"ד בבית מדרשו "אהבת התורה - איש מצליח" בין מנחה לערבית. ביום ששי שלפניו (ט"ו תמוז תשע"ד) נחטפו שלושת הנערים בגוש עציון, וכל הארץ התפללה לשלומם, עד שנודע אחר ח"י יום שכבר באותו יום נהרגו על קידוש ה' הי"ד. בשיעור זה ישנן כמה התיחסויות למאורע זה שאז עדיין לא נודע סופו כאשר יראה הרהור.

בתחילת השיעור העיר מרן רבנו הגדול זצ"ל הכ"מ לחזן בזו הלשון: "וידעת היום" מלרע, לא "וידעת" מלעיל. "וידעת", "תשכחתא", "נחמאתא", הכל מלרע. לא "תשכחתא" (מלעיל), "נחמאתא" (מלעיל), "פרשנותא"... לא ככה אמורים. אלא "תשכחתא" מלרע, "נחמאתא" מלרע, "ברכתא" מלרע, "וידעת" מלרע, "והשבות" מלרע, ותלמד שזה משנה את המשמעות.

שאלה מהקהל: איך שמואל אומר לעם "ואנכי זקנתי ושבת" (ש"א כ"ב), זה לא מוזר? הוא רק בן חמישים! תשובת מרן רבנו זצ"ל: הגמרא שאלה את זה במסכת תענית (דף ט"ז ע"ב), ואמרה שקפצה עליו זקנה. אדם מרגיש שאינו יכול להמשיך. אדם רואה את זה, כל שנה הוא היה מסתובב, במקום שאנשים יבואו אליו, הוא היה הולך מכאן ומכאן, ודורש דורש ועוד. כמו הרב עובדיה. רק שהרב עובדיה (שיהיה בריא בן עדן...) נוסע באוטו, והוא רוכב על החמור. מביא אתו את כל הכלים שלו, ולא נהנה מאף אחד. "תשובתו הרמתה כי שם ביתו" (שמואל א'-ד', י"ז), ואמרו חכמים (ברכות דף י"ב ע"ב) כל מקום שהולך ביתו עמו. אז מביא את הכלים שלו, את הכפות, את המזלגות, את הסירים ואת כל הדברים האלה שיהיה לו כדי שלא ליהנות מאחרים. (ואולי גם מטעמי כשרות). זה קל הדבר הזה? במקום שיבואו אליו, הוא מסתובב, אז קפצה עליו זקנה בטרם עת. "ובני הנה אתכם", אבל הבנים לא הלכו כמו שצריך, זה מה שיש. מי זכה שהבנים שלו יהיו כמותו? אף אחד! אפילו אם הבנים תלמידי חכמים, אבל במידות להיות כמוהו זה לא שייך. או שבמידות הם כמוהו, ובחכמה אפס. שיהיה אחד שבניו כמותו אין בעולם. אומרים שלרמב"ם ולגאון מוילנא, לכל אחד היה בן גדול מאד, אבל לעומת האבא נחשבים כמו ירח מול השמש, הגאונות של האבא האפילה עליהם.

7. יש לו צוואה יפה מאד, משום מה היום לא רוצים להאמין שהרמב"ם כתב אותה. ואני יש לי הוכחות רבות שהרמב"ם אכן כתב אותה, זה הסגנון של הרמב"ם, החשיבה של הרמב"ם, והוא הראשון שפסק להחיר קראים אם יקבלו עליהם לקיים את המצוות של התורה שבעל פה. בזמנו בערך, רבנו שמשון אמר (הובא בב"א ע"ס י"ד) שאין מה לעשות עם הקראים, הם יותר גרועים מגויים. גויים ניתן לגייר כי אין בהם ממזרים, אין בהם לא קידושין ולא גירושין, ואילו הקראים יש בהם קידושין, וגירושין אין להם. מה פירוש? הקידושין שלהם תופסים, הרי יהודים, אז הקידושין תופסים. אבל אחר כך כשבאים להתגרש הגט שלהם לא שווה כלום, אין בו את התנאים של הגיטין. אז הדין של הקראים יאמר לאשה: "את מגורשת, את יכולה להינשא למישהו אחר", והיא נישאת שלא כדין, והילדים שנולדים לה מהבעל השני הם ממזרים. נתערבו בהם ממזרים וכולם פסולים. אז דעת רבנו שמשון, אבל רבנו אברהם אומר אחרת. בדקו דבריו יותר מאוחר בימי הרדב"ז (עיין בשו"ת הרדב"ז ח"א סי' ע"ג), והסכימו לדעת רבי אברהם. מדוע? משום שגם הקידושין של הקראים פסולים, אלו קידושין בפני עדים פסולים, והעדים של הקראים גם כן הם פסולים, מחללי שבת, מחללי מועד. כשיש לנו פסח יש להם אדר, כשיש לנו

ללכת כל הזמן אחרי גרמים, צריך להחמיר. אם אדם מסופק, למשל בכיפור, מה עושים? תשתה חלב. חלב זו שתיה, ויש בו גם תזונה וגם מרווה, ואת החלב תמדוד אותו כמו השתיה. תקח בקבוק של תינוקות, תגיע לארבעים זה בסדר גמור, אבל כשאתה אוכל דברים, כל דבר והחומר שלו. יש חכם אחד שמו רבי אליהו שמואל ברמת אלחנן כתב חוברת "ואת הנחלים ארנון", (למה קרא לה ככה, איני יודע), ושם הוא משער כל דבר ודבר כמה זה בנפח.

כף מתכת

י. עכשיו גם לגבי איסור שנתערב בהיתר הולכים אחרי הנפח. מה פירוש אחרי הנפח? פירושו של דבר כך, נניח למשל כף חלבית שהגיס בה בקדרה בשרית, ונניח שכל הכף נכנסה בתוך הקדרה, (אם היה חצי, אפשר לשער רק את החצי שנכנס בלבד). והכף משקלה מאה גרם לדוגמה כי היא מתכת, ואילו בסיר יש קילו. תאמר מאה גרם לעומת קילו כמה זה? אחד מעשרה, אין שישים הכל אסור, הכל לשפוך. לא אומרים ככה! כי המתכת כבדה, ואם הכפית לא הייתה מתכת, אלא הייתה עשויה מחומר אחר כמו המרק, היא הייתה שוקלת הרבה פחות. אז בדקו ומצאו, שמתכת לעומת המים, המתכת כפולה פי שמונה מהמים, כלומר תיקח איזה דבר בנפח של מים תמצא למשל עשרה גרם, ואצל מתכת תמצא שמונים גרם. לכן אומר הבן איש חי (כאן ה"ב) שבמקרה כזה, כף של מתכת נקח ממנה חמשה עשר אחוז. כמה המשקל של הכף? מאה גרם, נחשיב את זה חמשה עשר גרם בלבד. תכפיל חמשה עשר גרם פי שישים תמצא תשע מאות, כמה יש בסיר? קילו - אלף גרם, זה מותר. ואומר בעל שיעורי תורה - רבי אברהם חיים נאה - שמה שעשה בן איש חי חמשה עשר גרם זו חומרא (וכנזכר בבא"ח שם), למעשה מספיק רק אחד עשר אחוז. זאת אומרת, מאה גרם של המתכת של הכף נחשבים כמו אחד עשר גרם בלבד. אחד עשר כפול שישים זה שש מאות

אומר, שהרבה פעמים (כמעט כל יום) תוך כדי דפדוף היה קולט בזוית העין איזה דיבור בתוספות או סוגיא, ותיכף כמעין המתגבר היה עולה במוחו חידוש, ואחר שסיים לענות לבחור שהקשה, היה מוסיף ואומר יש קושיא שהקשו במקום פלוני, אבל לפי מה שראיתי עכשיו בדברי התוספות כאן זה מתורץ. כמעין המתגבר ממש, "וכל הראוה רבי מאיר בבית המדרש, כאילו עוקר הרי הרים וטוחנו זה בזה" (סנהדרין כ"ד ע"א). אחר שהרב היה סוגר את הספר ומכניס אותו פנימה, והיה חוזר לכל המצב בו היה שרוי, היה נאנח... אנהא עמוקה שוברת כל גופו של אדם - וגם של כל תלמיד (עי' ברכות נ"ח ע"ב), כל זה היה לוקח שתיים-שלוש שניות עד שהספר נכנס למקומו. ברגע שהספר במקומו, הרב באותה עת ממש חוזר ללימודו בכל המרץ כאש בוערת, ולא ניכר עליו כלל שלפני רגע היה בצער עמוק כל כך. והדבר מפליא ביותר.

זכיתי להיות ריש דוכנא עם הרב במשך שנים רבות, פעם מרן ראש הישיבה עבר ניתוח ברגל, והרב בא בכסא גלגלים ואמר לי: באתי לכאן כי אני יכול ללמוד כלום מרוב הכאבים, באתי כדי שלפחות אשמע תורה. אמר לי אתה מוסר את השיעור ואני יושב בצד. אותו יום למדנו משמרות כהונה, והרב נכנס באמצע דברי הרב משמרות כהונה, ואחד התלמידים הקשה קושיא. לפני שבאתי לענות, ראש הישיבה אמר לי, מהלשון של המשמרות כהונה נראה שהתוספות כתבו כך, ומהרש"א כתב עליהם כך, ועל זה מקשה המשמרות כהונה כך, ועל זה הבחור שואל כך, ואם זה נכון מה שהבנתי עד עכשיו, התשובה על זה כך וכך. אני לא בסוגיה, אבל כך נראה... אמרתי לו: הרב, נכון! ככה בדיוק! כך כתבו התוספות וכך כתב מהרש"א ועל זה מקשה משמרות כהונה וזה בדיוק התשובה... וזה כשהרב אומר שהוא לא יכול ללמוד כלום... הרב מלמל לעצמו: אם כך אני יכול ללמוד. למחרת הגיע ומסר שיעור למרות הייסורים ולמרות הכאבים הגדולים. כמה זה מוסר לנו לא להתרפות מדברי תורה. לא אשכח את התקופה שהיו לרב פצעי לחץ, וכאשר הרב היה יושב היה זב דם ממש, ולכן היה צריך או לעמוד או לשכב. לכל הדעות הרב במצב הזה פטור מללמוד תלמידים, אבל הרב היה בא לישיבה יום יום ומוסר שיעור בעיון בעמידה קרוב לשעתיים. אדם בגיל חמישים שמוסר שיעור כל יום שעתיים בעמידה, זה מאד קשה, על אחת כמה וכמה במצב בריאותו.

ביום השלישים כשהלכתי לציון, היתה בדרך גינה והיו שם ילדים משחקים בשמחה, ואמרתי לעצמי, לכאורה כמה לא מתאים גינת משחקים ליד בית עלמין! אבל במחשבה שניה זה לא מנוגד, צריך לזכור שבפטירתו של הרב, הרב ציווה לנו להמשיך את הדרך, לא להתייאש ולהרים ידיים. הרב היה כאן בישיבה ונתן כל יום מהחיים שלו בשבילנו, כל אחד זוכר את המסירות שהרב לימד. יהי רצון שיעמוד בתפלה על כל התלמידים, ושנזכה ללמוד מארחותיו והנהגותיו. אמן כי"ר.

(הגאון רבי מצליח חי מאזו של ר"מ בישיבתנו הקדושה "כסא רחמים")

לארץ ישראל⁹. והם עברו דרך מצרים, ורבנו שמשון (נדמה לי) לא רצה להיפגש עם רבנו אברהם בגלל אבא שלו. אמר: אבא שלו לא מאמין בשדים איך אני יכול להיפגש עם בן של אדם כזה? אי ואבוי. אמרו את זה לרבנו אברהם, אמר: נו, אז מה? טוב, בסדר, שלא יפגש. מה אכפת לי? וכי אם הוא נפגש אתי או לא נפגש אתי זה מוסיף לי משהו? בריאות לא מוסיף לי, חכמה לא מוסיף לי, כסף לא מוסיף לי. זו הבעיה שלו אם הוא לא רוצה להיפגש. הוא אמר: אני מבין אותו, כי אבא מאיר ז"ל לא האמין בקמיעות ובדברים כאלה, בסדר, אין הכי נמי. ככה צריך להיות בן אדם. מישהו אחר יכול לעשות מזה סערה, מה, הרמב"ם - כל העולם כולו לומד בספריו, ואתה באת לפסול אותו?! מי אתה?! אבל רבנו אברהם היה נח, היה רגוע ובשלווה, כמו שאבא שלו לימד שאסור לריב על שום דבר בעולם.

מהדקה ה-11 המחלוקת כבר לא לשם שמים

יג. ולא לריב אפילו לשם שמים. אומר הרב שלמה עמאר שיחיה ששמע אחד מהגדולים, אחד מחכמי הדור (לא אמר מיהו, אולי לפני כמה שנים), שמחלוקת לשם שמים היא בעשר דקות ראשונות, מהדקה האחד עשרה ומעלה היא כבר לא לשם שמים... כבר מתחילים מלחמות, ברוגז וחרימות ונידוים. לא בדיוק חרמות, אלא אם אדם הצביע למשל בבחירות לאיסק, אז הוא פסול לחתום בכתובה של יו, ואם אדם הצביע על יו, וי לו, וי לנפשו, וי לחייו... מה השגעון הזה? כולם חרדים! המריבה והשנאה הזאת שמפעפת, היא גרמה גם למסכנים האלה - שלשת הנערים האלו. הרי בלילה (ככה שמעתי) בליל ששי בשעה עשר, אחד מהם הרים טלפון ואמר: "אנחנו נחטפנו", ולא המשיך לומר יותר. אחר כך באים שמאלנים ואומרים: "מגיע להם, כי הם גרים ביהודה ושומרון". תראו איזו שנאה יש במדינה הזאת! לא היה כדבר הזה. עם ישראל היה בגלות אלף ושמונה מאות שנה, ומעולם לא הייתה שנאה כזאת. מעולם! גם אצל חלק מהחרדים יש דברים כאלה, וזה אסור. אמרתי היום: אי ואבוי אם אנחנו נדבר בסגנון הזה. פעם דברו על המגורשים בגוש קטיף, בא משהו לבית הכנסת ואמר, זה בגלל שהם 'ציונים', הם סמכו על הציונים שהם בגוש קטיף. לא עבר כמה זמן, ולחרדים קרה משהו עם 'חפציה' ו'בועז יונה' והפסידו מיליונים. אז בא אשכנזי אחד הפיץ ניירות וכתב בהם: הנה, זה לעומת זה! צריכים לאהוב אחד את השני, אסור לשנוא, אסור! אפילו הוא חילוני גמור, אפילו כופר בעיקר, הוא מסכן. אם יש חולה קשה, גוסס, תשנא אותו בגלל שהוא חולה? לא תשנא אותו. אז מה זה משנה חולה בגוף או חולה בנשמה? מה אכפת לך? אם הוא לא מקלקל אחרים וזה דעתו, תדבר אתו. תנסה להשפיע, אם הוא קיבל, הנה מה טוב. ואם הוא לא קיבל, תיזהר ממנו, אבל שנאה לא תהיה.

"אתם קרויים אדם, ואין אומות העולם קרויים אדם"

יד. לפני מאה ושנים שנה בדיוק בשנת תרע"ב, הייתה עלילת הדם האחרונה (יהירצון שלא יהיו יותר). יהודי אחד ברוסיה שמו מנדל בייליס, והוא נחשד שהרג נער נוצרי שהיה סמוך למקום שעובד בו היהודי הזה. כי הוא נעלם, ואם הוא נעלם, זהו, בטח היהודים לקחו אותו סמוך לפסח. ונפל החשד על מנדל בייליס הזה, כמה שהוא אומר: "לא יתכן", "לא היה לא נברא", "לא עשיתי כלום", לא עזר

אייר יש להם סיון. הכל מעורב. הם מחללי יום טוב. ויותר מכולם התברר שהם לא אומרים את הנוסח של הקידושין בכלל, אלא הוא נותן לה משהו - אולי טבעת אולי כסף - ואומר לה: "מצא אשה מצא טוב" (משלי י"ח כ"ב). באמת איזה יצר הרע יש בדור הזה! זה המלך... מה חידשת לנו? מה אמרת?! כלום.

מצאתי השנה בחג השבועות שפסוק "מצא אשה מצא טוב" מופיע במשלי פרק י"ח פסוק כ"ב, מה זה אומר? "בן שמונה עשרה לחופה" (אבות פרק ה' משנה כ"ב), זה פרק י"ח. והגמרא בקידושין (דף כ"ט ע"ב) אומרת עד כמה הגבול? עד גיל עשרים ושנים. יש דעה גיל עשרים וארבע, אבל הדעה הראשונה עשרים ושנים. אז זה "י"ח כ"ב", לא לאחר הרבה את הנישואין כמו שנוהגים בהרבה ישיבות. מי שמדבר מלה על כך שהוא רוצה להינשא, אי ואבוי, מגרשים אותו, עד גיל עשרים וארבע לא תדבר כלום... הם לא יודעים איזה יצר הרע יש בדור הזה! זו טפשות לעשות את זה, אדם שעברו עליו עשרים שנה ולא נשא אשה, הקב"ה אומר תיפח עצמותיו (קידושין שם). הדור הזה יותר נקי מהדורות שעברו? ה' ירחם. לא משנה. אז אצל הקראים הוא לא אומר לה כלום, אז הקידושין בטלים. ממילא אין פה לא קידושין ולא גירושין, הכל בטל ומבוטל וכך הדין. אפילו שהרמ"א (א"ע ס' ד' סעיף ל"ז) פסק כדעת רבנו שמשון, הוא לא ראה את המעשה שהיה בימי רבנו אברהם.

9. שלש מאות מבטלי התוספות שסבלו הרבה בצרפת - ואולי גם באשכנז - הרבה צרות, מסעי הצלב היו שם וכו', בכל מקום היו עושים לנו צרות צרורות, אז הם החליטו לעלות לארץ ישראל ועלו לארץ ישראל. (אם היה להם טוב שם או לא אני לא יודע, נדמה לי שהיה להם קצת בסדר. יותר מאוחר עלה הרמב"ן גם כן. אמנם בזמנו לא מצא כמעט יהודים, כי הרבה נהרגו בגזירות ובשמדות).

לו, אמרו לו: זהו, אתה רצחת את הילד הזה להשתמש בדמו למצות, והתחילו ויכוחים בלי סוף. והמשפט הזה הרעיד את העולם היהודי כולו! באמריקה, בצרפת ובכל מקום. ורצו המלומדים הרשעים הנוצרים שברוסיה להוכיח שבאמת היהודים משתמשים בדם של נוצרים, מה ההוכחה? הנה התלמוד שלכם אומר (ב"מ דף ק"ד ע"ב) "אתם קרויים אדם, ואין אומות העולם קרויים אדם". אם אומות העולם לא קרויים אדם, אז הם כמו בהמות. כמו ששוחטים את הבהמות, אפשר לשחוט את אומות העולם... יפה מאד, זו "הוכחה נפלאה"... הלך לשם עורך דין, שמו רבי יעקב מזארה¹⁰, והוא היה חסיד של האדמו"ר מטשורקטוב¹¹. אז הלך לאדמו"ר ואמר לו: מה אני אענה על השאלה הזאת? אמר לו: כרגע אין לי תשובה, אבל אני מתפלל שה' יזמין לך תשובה. בדרך שאתה נוסע ברכבת תמצא תשובה, והנה מצא תשובה נחמדה מאד.

איש - אישים, אנוש - אנשים, גבר - גברים, אדם - ...

טו. כשהגיע לשם אמרו לו: מה אתה אומר על "אתם קרויים אדם"? אמר להם: אתם יודעים עברית? בטח, הם מלומדים ברוסיה, ויש שם גם מומרים רח"ל¹². אמר להם: בעברית למלה אדם אין לה רבים, אין אדמים, יש 'בני אדם', אבל המלה אדם, יש רק 'אדם'. למה? כי אדם בעיקר נאמר על אדם הראשון שהוא נברא מהאדמה, וכמה יש אנשים שנבראו מהאדמה? רק אחד. ואילו בשמות אחרים יש רבים. "איש" - יש רבים, "נבזה וחדל אישים" (ככה כתוב בישיעה נ"ג, ג'). "אנוש" - אנשים, "גבר" - גברים. אבל "אדם" אין אדמים. "אתם קרויים אדם" - עם ישראל כולו כאילו אדם אחד. עובדה שמנדל בייליס ברוסיה, וכל יהדות העולם מתגייסת למענו. אנחנו אדם אחד, אבל אומות העולם לא קרויים אדם. אם כאן נהרגים ערבים, במקומות אחרים לא אכפת להם. ולא רק זה, אלא אפילו באותה מדינה עצמה הם רבים. שיעים, סונים, שוטים, משוגעים, מטורפים... כל אחד טורף את השני. מה קורה בסוריה?! והעולם לא אכפת לו כלום, לא אכפת לו מאומה. אם פעם אחת אנחנו נתפוס איזה מחבל שנמצא מאחורי איזה ילד, ואין ברירה, וגם הילד הזה חייב לקבל מכה, כולם אומרים: "אהה, אתם רוצחים ילדים!". באמת... החשיבה של אומות העולם היא החשיבה הכי מזויפת והכי מטומטמת. אז עם ישראל קרויים אדם, אבל איפה אבד האדם הזה? למה כל אחד שונא את השני? אתמול שמעתי את הרב ראובן אלבז עד שנים עשרה בלילה קורא סליחות בדמעות. הלב נמס לשמוע את הסליחות שלו, זה בן אדם. בן אדם שלא אומר אלה לובשים כיפה סרוגה אז הם... ואלה כיפה שחורה, אין דבר כזה! זה טירוף לעשות את זה. אז הפסוק מראה לנו למה אדם יכול להגיע על ידי מחלוקת.

"ויקח קרח" - מה הוא לקח?

טז. "ויקח קרח" - מה הוא לקח? בחוץ לארץ תרגמו (בערבית) עשה מחלוקת. מאיפה לקחו את הפירוש הזה? מהתרגום - "ואתפלג קרח". כי אחרת מה הוא לקח? יש הסבר שלקח את היחוסין שלו, אני "בן יצהר בן קהת בן לוי", אז אני מכובד לא פחות ממשה רבנו. הוא בן עמרם בן קהת בן לוי, ואני אחריי, "עמרם ויצהר וחבריו ועוזיאל" (שמות ו' ח'). אז משה רבנו הוא "משה בן עמרם בן קהת בן לוי", ואני "בן יצהר בן קהת בן לוי". הוא לקח את היחוסין שלו להתפאר

10. מז"ה הכוונה מזרע אהרון הכהן. ככה אומרים. יש רחוב בתל אביב - "רחוב מזארה" בר"ת, נראה על שם החכם הזה.

11. האדמו"ר מטשורקטוב זה אחד הבנים של רבי ישראל מרוז'ין, והוא היה קדוש ופרוש יותר מכל האחים שלו. איך יודעים את זה? היה לו לרבי ישראל מרוז'ין תפלין בירושה נדמה לי מהבעל שם טוב ואולי ממשהו אחריו - מהסבא שלהם, והתפלין האלה היו יקרים מאד מאד בעיניו. אז כאשר חילקו את הירושה, כל אחד רצה את התפלין בשבילו. אמרו: איך אפשר דבר כזה? אמרו: בואו נעשה גורל, וכל אחד ואחד יאמר כמה הוא מוותר על החלק שלו בירושה תמורת התפלין. רבי ישראל מרוז'ין היה עשיר גדול, הוא היה נוסע בעגלה עם ששה סוסים (נדמה לי), הוא היה לובש נעליים מזהב, היה עושה את הכל בעשירות רבה. ולמה הוא עשה ככה? אמר: אני מזרע דוד המלך, ואני חייב להראות גינוני מלכות. אבל באו משכילים והלשינו עליו למלך, אמרו: ישנו אחד שעושה את עצמו מלך, וישב בכלא כמעט שנתיים. בכל אופן, הוא נהג בגינוני מלכות, היה לו כסף. אז אחד אמר: אני מוותר על רבע מהירושה תמורת התפלין, אחד אמר: אני מוותר על חצי. פתחו את הפתק של רבי דוד מטשורקטוב (זה האדמו"ר הזה) והוא כתב: "אני מוותר על כל הירושה של אבא תמורת התפלין". עד כדי כך? טוב, התפלין מגיעים לך, הוא ויתר על הכל ולקח את התפלין. היה אדם צדיק ופרוש. בגיל שלש פרצה שריפה בבית אביו, אז אמרו לו: "קום, קום, קום". אמר: מממ, בירכתי המפיל, אסור לדבר... נו, אז מה אתה רוצה? נתנה עד שישרף הבית?... טוב, לקחו אותו בכח, אל תדבר. הוציאו אותו החוצה.

12. המומרים כולם פרסמו הודעה, מאתיים שבעים ואחד מומרים, ככה כותב בעל תורה תמימה. מומרים יהודים שאמרו: אנחנו מבטיחים בהן צדקנו שאין דבר כזה בעם ישראל, מעולם לא שחטו אדם לקחת את דמו למצות. זה שקר מוחלט. זה פרופסור וזה דוקטור, אבל לא עזר כלום, שום דבר. המלומדים הגויים מטורפים.

בהם. אבל רש"י אומר: "ויקח" - לקח עצמו לצד אחד, והתרגום הולך כפי השיטה של רש"י. (לא בעקבות רש"י). "ויקח" הכוונה שעשה מחלוקת, עשה מריבה, מלשון אש מתלקחת.

"ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה?"

יז. ולקח גם את דתן ואבירם בני אליאב, ואון בן פלט, וקמו לפני משה מאתים חמשים איש, ואמרו: "כל העדה כולם קדושים". שמא אדם יחשוב שקורח היה רשע? קורח לא היה רשע, הוא היה צדיק, אבל הוא רצה שכל עם ישראל יהיו שווים, למה משה רבנו ואהרן מתנשאים?! הוא חושב שהם מתנשאים! משה רבנו מתנשא?! לא קם עניו כמוהו בעולם. [משה אמר]: "ומי יתן כל עם ה' נביאים כי יתן ה' את רוחו עליהם" (במדבר י"א, כ"ט). אחותו ואחיו אומרים: "הרק אך במשה דבר ה'" (שם י"ב, ב'), והוא שומע ולא אומר להם: אתם הבאתם תרי"ג מצוות?! אתם הייתם בעשרת הדברות על הר סיני?! "אנכי עומד בין ה' ובניכם" (דברים ה', ה'). מה אתם מדברים בכלל? אבל הוא לא אמר כלום, עד שהקב"ה "תבע ביקריה" - תבע את כבודו של משה. אמר להם: מה אתם מדמים את עצמכם? "לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא, פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות ותמונות ה' יביט, ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה?"¹³ (במדבר י"ב, ח'). וקורח ועדתו מדברים על משה רבנו שחיפש הכל לעשות שלום, אפילו עם דתן ואבירם שכל הזמן היו מריבים נגדו. "בכל מקום שנאמר בתורה ניצים וניצבים זה דתן ואבירם" (נדרים דף ס"ד ע"ב), משה רבנו קורא להם. "וישלח משה לקרוא לדתן ולאבירם בני אליאב ויאמרו לא נעלה" (במדבר ט"ז, י"ב). זו בעיה שלהם, מה זה לא נעלה? תבואו, תשמעו מה הוא רוצה מכם. אולי הוא רוצה לעשות סולחה?! למה אתם לא באים?! ובכל זאת אמרו "מדוע תתנשא".

הדרשן והדרשה

יח. לכן קורח נחשב אוהב מחלוקת, אף על פי שאולי כוונתו לשם שמים. אומרים קורח היה צדיק, "צדיק כתמר יפרח" (תהלים צ"ב י"ג) ס"ת קרח. אומרים שהיה דרשן אחד שתמיד יש לו דרשה יפה מאד על מחלוקת. אצל האשכנזים היה מגיד מישרים, הוא היה הולך מעיר לעיר וממקום למקום ודורש. יש לו דרשה מאד יפה, הכין אותה טוב, ובכל מקום הוא דורש. במוצאי שבת עושים מגבית בשביל הדרשן, אם יש לו דרשה יפה משלמים לו, ככה הוא אוסף כסף, ומתפרנס לחסוך לחתונות של הבנות שלו, ככה היו חיים. והנה הדרשן הזה יש לו רק דרשה אחת [על ענין המחלוקת], מה יעשה? אז אם פרשת השבוע מדברת על איזו מחלוקת, כמו קין והבל, כמו דור הפלגה, כמו "כדלעומר מלך

13. הסבירו מה זה "בכל ביתי נאמן הוא"? כשמשה עלה לשמים הוא ראה את עץ החיים, והוא יודע שכתוב בתורה "ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם" (בראשית ג', כ"ב). היה לוקח פרי אחד, אומר: "ברוך אתה ה', אלקינו מלך העולם, בורא פרי עץ החיים"... היה אוכל את זה והיה חוסך לו את כל התקט' ותפילות... כל התפלות אחר כך - "אעברה נא ואראה" (דברים ג', כ"ה), לא צריך, אני אכלתי מעץ החיים "ואכל וחי לעולם". אבל הוא נאמן! הוא לא יגע, אין לי רשות לנגוע כאן, אני לא נוגע! "בכל ביתי נאמן הוא".

עילם" (בראשית י"ד, א'), אז יש לו חומר... הוא מדבר על מחלוקת. אבל אם זה פרשה שאין בה כלום, כמו פרשת ויקרא שיש בה קרבנות, איזו מחלוקת יש? הכבש והעזים? הכבשים והעזים רבים אחד עם השני?!... אין לו מה להגיד. אז הוא היה עושה פטנט. היה בא לבית הכנסת, שם את הטבק שלו על השולחן, ופתאום הוא מעלים אותו בכוונה, היה עושה את זה בזריזות, ואף אחד לא רואה. ואז הוא שואל: אוי, הטבק שלי נעלם לי, אוי ואבוי לי, איך אני יכול לחיות בלי טבק?! איך אני יכול לחיות?! "ויעבור את מעבר יבק" (בראשית ל"ב, כ"ג), יבק גימטריא טאבק... איך אני יכול לעשות?! תעזרו לי. ואז כולם מתחילים לחפש בבית הכנסת, אולי זה כאן, אולי זה נכנס בין הספרים, וזה נמצא בכיסו למטה... בכיס שלו אף אחד לא יחפש לו... ואז הוא היה אומר: רבותי, הטבק הזה נעלם כמו שנעלם קרח ועדתו שנבלעו באדמה. עכשיו כשהזכרנו את קרח, יש לי מה לדבר על קרח, ומתחיל לדבר על מחלוקת... זו הדרשה הכי יפה, העיקר שיש לו חומר לדרשה שלו... ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

רועה נאמן

אגרות ומכתבים ממרן ראש הישיבה שליט"א

אחד היה ישעיהו זצ"ל

בס"ד, בני ברק, יום ח' בניסן התשנ"ז
לכבוד ד"ר רחל מרגליות נ"י, ירושלים
ברכה ושלום!

מאשר בתודה קבלת הספרים היקרים "אחד היה ישעיהו", "איוב - הבעיה ופתרונה", על ידי ציר נאמן. בעיקר הייתי מחפש את הספר אחד היה ישעיהו בנרות. ורציתי לציין לדברי המדרש (שמות רבה פט"ו אות כ"ט) "הפה שאמר (ישעיה א') עם כבוד עון, הוא שאמר (שם נ"ד) ועמך כלם צדיקים. הפה שאמר (שם א') בנים משחיתים, הוא שאמר (שם נ"ד) וכל בניך למודי ה'. הפה שאמר (שם א') זרע מרעים, הוא שאמר (שם ס"א) ונודע בגוים זרעם. הפה שאמר (שם א') גם כי תרבו תפלה אינני שומע, הוא שאמר (שם ס"ה) והיה טרם יקראו ואני אענה. הפה שאמר (שם א') חדשים ומועדיכם שנאה נפשי, הוא שאמר (שם ס"ו) והיה מדי חדש בחדשו. ע"כ. וכאילו באו חז"ל לשלול דעת המחלקים ספר ישעיה לשנים. והוא פלא.

מצ"ב מאמר שפרסמתי על מעמד הר סיני ב"אור תורה" סיון תשנ"ד [ונדפס כעת בחומש בית נאמן, שמות י"ט כ"א], ועוד דף ממאמר ב"אור תורה" תשרי תשמ"ה (עמוד נא) הנוגע לפירוש פסוק באיוב [ונדפס כעת בספר מגדולי ישראל ח"א עמוד תכנ].

בברכת פסח כשר ושמח

נאמן ס"ט

נמוך ושמח

הצדיק רבי יעקב גלינסקי זצ"ל מגדולי הדרשנים ומשירי ישיבת נוהבדק, היה בצעירותו בסביר הנוצרה כמה שנים וסבל שם, אבל תמיד היה שמח ומחייך. פעם שאלו אותו: "כבוד הרב, אחרי כל מה שעברת, איך אתה יכול לשמוח? הרי כל חייך רצופים בקשיים!". ענה להם הרב: "מכיון שאני נמוך קומה - אני שמח!" שאלו אותו: "מה הקשר בין הדברים?". ענה להם: "כשאתה נמוך, אתה רואה רק את החצי המלא של הכוס, החצי הרקוב גבוה ממני, אני לא מצליח לראות אותו"... מי שתמיד מסתכל על החצי המלא, כמה ה' משפיע עליו, לא מסתכל על חברו, חזיו יהיו מאשרים ורגועים.

עובד זר ואקזר...

אברך אחד שאל את החבר שלמד אתו: "יש לך כתבי יד עם חדושים ובאורים יפים ומחפכמים, למה לא תוציא אותם לאור?". אמר לו החבר: "אתה צודק, אבל זה עולה הרבה כסף, אין לי אפשרות להוציא". אמר לו האברך: "אם לא עכשיו, אימתי? אם חסר לך כסף זו לא בעיה, לך לגמ"ח ההלוואות שבשכונה ואני אהיה ערב בשבילך". למחרת הלך האברך לגמ"ח ובקש הלוואה של עשרים אלף שקל. שאל בעל הגמ"ח: "לשם מה אתה זקוק לכסף?". ענה הרב: "בשביל להוציא ספר לאור, החברותא שלי מוכן להיות ערב". חתם האברך על שטר ההלוואה. החבר הצטרף כערב, וקבל הלוואה את הכסף במלואו. חזר האברך לביתו עם שטרות הכסף והחביא אותן מאחורי הספרים בספריה.

ימים לאחר מכן, אשתו בשרה לו שאחד מבני המשפחה לא חש בטוב ומצבו קשה,

ומגדל חננאל ער

"יקבי המלך"

מתוך שיחותיו ודרשותיו של מורנו ראש המוסדות
הגאון הגדול רבי חננאל כהן שליט"א
ראש ישיבת "לבנימין אמר" ברכיה

לראות בעין טובה

(מתוך הספר "שמחת התורה" חומש במדבר)

ויקחלו על משה ועל אהרן ויאמרו אליהם רב לכם כי כל העדה כלם קדשים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה' (במדבר ט"ז, ג').

להתבונן על עצמך

כל הטעות של קרח הייתה, שהסתכל על משה בעין רעה. אם היה מסתכל על החלק הטוב שהוא קבל מה', הוא לא היה פותח במלחמה. הרי קרח היה מהשבט הנבחר - שבט לוי, היה ראוי לעבוד בבית המקדש, היה מגדולי עשירי תבל, אם היה מסתכל על כל המעלות שלו לא היה מבקש גדלה נוספת לעצמו. לכל אדם יש תפקיד מיוחד. תמיד אדם צריך להסתכל על החלק שלו בעולם, לדעת מה התפקיד שלו ולהתבונן על הכל בעין טובה.

ומכרחים לנסע אל בית החולים. הבת שלהם היתה אמורה לשוב לבית בסוף הלמודים, לא היה לה פלאפון ולכן השאיר לה האבך מפתח בתוך ארון החשמל. מתוך שמהר לבית החולים, לא חשב יותר מדי וכתב על הדלת: "המפתח נמצא בארון החשמל"... הוא לא חשב, כיון שמדבר בגנין שכל הדירים יראים לדבר ה', אבל הוא לא לקח בחשבון שיש אנשים אחרים שעלולים להתקל בפתק הזה...

עובד זר מאתר בניה סמוך נקלע לבנין, ראה את הפתק וכמוכן לא תכנן לותר על ההזדמנות. מהר פתח את דלת הבית, התחיל בחפוש, ורוקן את כל הבית מתכולת החפצים יקרי הערך, הכסף והתכשיטים. בערים חרדיות לא תמיד חושבים על זה, כיון שכל התושבים יראי ה' ונזהרים מגזל, אבל תמיד צריך לזכר גם את העובדים הזרים שאין להם בעולמם אלא ארבע אמות של כסף בלבד...

טוב כרע

הבת חזרה בשעות אחר הצהריים מבית הספר, והנה הבית הפוך כלו. מיד התקשרה

להוריה, ספרה את מה שראתה, שבו ההורים במונית בזריזות אל ביתם, ולצערכם ראו את הבית מרקון מכל חפץ בעל ערך. האבך נגש במהירות לספריה, היזי את הספרים ונגלה, כל השטרות נעלמו! אשתו הלכה לכיוון השני של הבית, לחדר השינה, והנה גם כל התכשיטים מהחתנה והשמחות נגנבו! לאחר שישבו קצת להתאושש מהמכה שנחתה עליהם, אמר האבך לאשתו: "כתוב בגמרא שחייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה (ברכות דף ל"ג ע"ב), אין בריה, עלינו לשמוח!". מיד הפעיל מוזיקה שמחה, והתחיל לרקוד. אמרה לו אשתו: "אבל למה אתה רוקד?" ענה לה: "צריכים לקים את דברי חז"ל, עד שבאה לידינו הזדמנות לא ננצל אותה?".

שפע רוץ שפע

למחרת ספר לחברותא שלו שכל הכסף והתכשיטים נגנבו, והוסיף לספר גם על הרקוד שרקד בביתו לנסות לקים את דברי חז"ל. החברותא התרגש מאד מספור האמונה הזה, והחליט לספר אותו למשתתפי השעור שלו בערב. בין המשתתפים נכח עשיר אחד שהספור נגע ללבו, ובקש מהאבך

שיבדק כמה עלו התכשיטים של האשה. התקשר החברותא אל האבך ושאל אותו: "תגיד, כמה שווי התכשיטים שנגנבו?". ענה לו האבך: "אני יודע, כמה אלפי שקלים בודאי, אולי אפילו מעל עשרת אלפים שקלים". העשיר יצא וחרז כעבור מספר דקות עם מעטפה, אמר לאבך: "יש כאן עשרים אלף שקלים, תן לו שיקנה תכשיטים לאשתו".

בנוסף לכך, באותן דקות ערך העשיר מגבית בין חבריו הגבירים, עד שהצטבר סכום של עשרים אלף שקלים נוספים לצורך ההלוואה. האבך התרגש מאד מהמחנה, הודה בכל לב לנדיבים ומיד רץ לגמ"ח להחזיר את ההלוואה. אסור להשאיר סכום כזה בבית.

גם ברוך יהיה..."

אחר הצהריים הלך האבך עם אשתו לרכוש תכשיטים, המוכר התעניין על קניית תכשיטים כזו גדולה בסתם יום, ושמע את הספור מכלי ראשון. אמר המוכר בהתרגשות: "יודע מה? אני גם רוצה להיות חלק מהנס הזה, אמר לך את התכשיטים במחיר הקרן!". וכך לאחר קניה גדולה של תכשיטים, יצא האבך עם תכשיטים בשווי עשרים אלף שקלים כאשר בידו עודף כמחצית מהסכום. אמרו הזוג ביניהם: "ככה זה כשמברכים על הרעה כמו שמברכים על הטובה!".

הספור לא נגמר. כעבור מספר ימים, הוציא האבך את אחד הספרים מהספריה, והנה בתוך הספר שוכבים במנוחה עשרים אלף שקלים בשטרות... התברר שהוא לא בדק במקום הנכון, והכסף של ההלוואה באמת לא נגנב. כאשר אמרו לעשירים שתמרו שהאבך מצא את הכסף, הם הפטירו ואמרו: "אדרבא, גם ברוך יהיה...". צריך ללמוד מזה כמה אנחנו צריכים להתחזק באמונה שלמה, להודות לקדוש ברוך הוא גם על דברים שנראים כלא טובים שפקדים אותנו.

להתרחק מעצבות

צריך להתחזק תמיד באמונה שלמה בבורא יתברך שמו. הצדיק הקדוש רבי נחמן מברסלב ע"ה היה מזהיר ברבבותיו להזהר מהעצבות, העצבות היא מהסטרך אחר, מי שעצוב נותן כח לכחות הטמאה. אדם ישתדל תמיד להיות בשמחה, יתבונן על הדברים החיוביים שבו ויכיר יהיה שמח. בכל אחד יש דברים חיוביים, אדם קם בבקר, נושם, הולך - הודו לה' כי טוב כי לעולם חסד! זה לבדו דורש הודאה גדולה ועצומה! ה' יתברך יזכנו תמיד לראות את הטוב ולהודות לקניו.

בע"ה מידי יום עורכים פדיון נפש המסוגל לישועות על פי הסדר שתיקן מרן החיד"א ע"י רבני הישיבה שליט"א

פדיון נפש פרטי

פדיון נפש כללי

160 ש"ח לשם

52 ש"ח לשם

או בעמדות נדרים פלוס

08-6727523

(אפשר לשלוח הודעה, רוקווי, מענה 24 שעות)

למסירת שמות התקשרו:

כל ספרי מכון ארץ צדיקים ניתן להשיג:

באר שבע	בני ברק	ק. גת	אשקלון	ירושלים	נתיבות
0523953805	ישיבת כסא רחמים רח" עוזיאל 25	מחשבה טהורה 0504122763	תנועת מוריה 086750841	הספריה הספרדית רחוב דוד 4, 025372265	הרב יהודה חיד 0527679513
				ג. שאול 0548449460	הרב משה כהן 0504104217

הפצה ראשית *9105 שלוחה 6. דרושים עוד נציגים להפצה

ספר תורה לכבוד הסבא קדישא

במלאת 66 שנים לפטירתו של עטרת ראשנו
הסבא קדישא המקובל האלוקי מרן הגאון

רבי **רחמים חי חויתה הכהן** זצוק"ל
הרב הראשי וראב"ד ג'רבא אשר הארץ האירה מכבודו

מוסדותיו הקדושים יוצאים בכתיבת ספר תורה לכבודו
ולזכות כל עמ"י ולקירוב הגאולה בחסד ורחמים
הספר יוכנס בל"נ לביתו ובית מדרשו
באדמת הקודש ברכיה לקראת יום הילולתו

לא הקוצם
זוכה

זכות פרשה
₪ 10,000

זכות עמוד
₪ 2,600

זכות אות
₪ 18

התרומה מוכרת לצרכי מס | ניתן לפרוס עד 10 תשלומים | תורם עמוד/פרשה יקבל תעודת הוקרה מפארת

בית שאן

בעמדות
נדרים פלוס

או בהודעה ל-
08-6727523

חייגו **9105***

למען תספור

"האדמו"ר הקדוש רבי מנחם מנדל שניאורסון מליובאוויטש זצ"ל"

בשביעי הבא יום האזכרה של האדמו"ר הקדוש רבי מנחם מנדל שניאורסון מליובאוויטש זצ"ל, הוא ה'ה' האדמו"ר השביעי של חב"ד. יש את האדמו"ר הזקן בעל שלחן ערוך [הרב] ובעל ספר התניא, ואחר כך יש את הבן שלו - האדמו"ר האמצעי [רבי דובר], ואחר כך את הנכד שלו [של האדמו"ר הזקן] הנצמח צדק - רבי מנחם מנדל. (גם האדמו"ר האחרון שמו ר' מנחם מנדל. אבל לא ר' מנחם מנדל שקדם לו, בעל הנצמח צדק). ואחריו הבן שלו - האדמו"ר מהר"ש, ואחר כך האדמו"ר מוהרש"ב - רבי שלום בר, ואחר כך רבי יוסף יצחק - הר"י". ואחר כך האדמו"ר האחרון שהיה אדמו"ר למעלה מארבעים שנה משנת תשי"א עד שהלך לעולמו בשנת תשנ"ד.

האדמו"ר - התפרסם שמו בעולם כלו. הוא בא מחסיד' חב"ד שהיו ברוסיה, והם קבלו מכות [משלטון הרשע ברוסיה], ומהם נהרגו וכו'. והוא בא בעקבות חותנו [האדמו"ר הר"צ] ז"ל לאמריקה. ואז אמרו שבאמריקה אין מה לעשות, כאן זה עולם חדש. אין בו לא תורה ולא אמונה ולא שום דבר. האדמו"ר מליובאוויטש אמר: אמריקה לא תהיה שונה מכל הגלויות. כאן ישמרו שבת, כאן יהיו חסידים, כאן יגדלו זקן בלי להתבייש בזה. ולא רק שלא לעגו, אלא היום שנולד בו האדמו"ר מליובאוויטש - י"ד בניסן - עושים אותו יום חנוכה בכל בתי הספר של אמריקה! כי זה אדם שידע לחנך, אדם שידע לחבב את התורה, שידע לתת מוסר אמיתי של התורה. זה אדם מיוחד. ולא רק זה, לא נולדו לו ילדים, אבל יש לו חסידים בכל העולם. אמרו שפעם לפני שנפטר הרבי, שאלו את חסידיו: עכשו יש רעש גדול [והשפעה רוחנית] של הרבי, מה יהיה אחרי מותו? אמרו: אדברא. זה יתגבר יותר ויותר. וכך היה. היו לו שלשת אלפים שלוחים בעולם. כל פעם הוא היה פותח את כל הפנקסים שלו ובודק, זה נמצא בעיר פלונית וזה נמצא בעיר פלונית. הוא רואה אותם ורואה משפחותיהם. ואחרי שנפטר, מתוך שלשת אלפי שלוחים נעשו עשרת אלפים שלוחים! ולא סתם שלוחים, אלא שלוחים שממשיכים את הדרך שלו במקומות רחוקים מאד. הרבה פעמים יהודים שהיו רחוקים מן הדת, מסבירים להם בטוב טעם והם חוזרים בתשובה. אין להם שביעי שלא שומעים משפט חדש מהאדמו"ר מליובאוויטש.

ויש לו "חבר" לפני אלף שנה - רב האי גאון, הוא היה מקבל תלמידים מכל העולם, כל אחד ואחד בימיו (לפני אלף שנה) שולח לו תלמידים, מצרפת, מספרד, ומכל מקום, ולומדים הרבה. אחר כך חזרו לבתיהם, ולמדו אותם תורה. והוא נפטר בלי ילדים. וכתב עליו רבי שמואל הנגיד ככה: "ואם הלך ואין לו בן, ביום הלכו לתחתיה. ולא ילדה תעניתו, ולא חזרה באכסניא. ולא זכה לבן ישיב, בכל דודו ובשגיגה. ילדים לו בכל ארץ, ערביים ואדומים". במדינות ערב, ובמדינות אדום יש לו ילדים, ואלה התלמידים

א' בתמונה?

שלו. כתוצאה מזה, אחרי פטירתו של רב האי גאון לא היה מי שימלא את מקומו, והתלמידים שלו מלאו את מקומו בכל העולם. וככה קרה עם חב"ד, האדמו"ר נפטר ולא היה מי שיכול למלא את מקומו, אף אחד לא יכול להפגש לנעלים שלו. אבל החסידים שהעמיד, התחילו להתחזק בתורה ובמצוות. בכתל המערבי בלבד מעל מיליון יהודים הניחו תפלין בזכות הפעילות שלו בתקופת מלחמת ששת הימים. אמר להם הרבי: מי שמניח תפלין זו סגולה שיתגבר על כל האויבים. שגאמר (דברים ל"ג, כ') "וטרף זרוע אף קדקד", וזרוע זה תפלין של יד, וקדקד זה תפלין של ראש (דברים ל"ג, כ'). בראש בהלכות תפלין סי' ט"ו). "ויקחשו איבך לה ואתה על במותימו תדרוך" (דברים ל"ג, כ'). באים אליו אנשים רחוקים, והוא מקרב אותם. זה אדם אחד שהפך את העולם שהיה כל כך מנותק מן האמונה בגלל השואה, והחזיר אותו בתשובה! (גליון 416 אותיות ג' - ה' וגליון 363 אותיות ט"ו וט"ז)

"מורנו ורבנו הגאון, החסיד העני הראשון לציון, רבי מרדכי אליהו זצ"ל"

בכ"ה בסיון היה יום האזכרה של מורנו ורבנו הגאון, החסיד העני הראשון לציון, רבי מרדכי אליהו זצ"ל. היה עני מאד וחסיד גדול, הוא נולד למקבל גדול רבי סלמאן אליהו זצ"ל שהגיע מבגדאד, והשאיר אותו יתום בגיל אחת עשרה עם כמה אחים. והוא ישב ולמד תורה מתוך עני, מתוך מחסור, מתוך מסירות נפש, מתוך יתמות, ולכן זכה למה שזכה. לפעמים הוא היה הולך אל רבנו החזון איש זצ"ל והוא שואל אותו: איך קוראים לך? ועונה לו: מרדכי בן מזל, אומר לו החזון איש: הרם במזל. מה הפגנה? הר"ם ראשי תבות הרב מרדכי, במזל זה בן מזל. מי זה הר"ם? למזל זה הרמב"ם [כמו שמכנה לעתים בחלק מהראשונים]. הרמב"ם היה רופא המלך, ואחרי הצהריים יושב בבית ומקבל מאות אנשים, וכתב: בשבועה, אני שוכב במטה ואנשים באים והולכים עד השעה השנייה מהלילה (כלומר שעה שמונה בלילה). הוא היה רופא בהתנדבות ולא היו צריכים לשלם לו על זה. רק שהיתה שם קפה, מי שרוצה מכניס שם כסף, ומי שלא רוצה אומר לו: אדוני הרופא, אין לי מה לשלם, ה' ישלם לך. ככה היה הרמב"ם. האפי הזה נמצא גם אצל רבי מרדכי אליהו זצ"ל, שהיה בעל חסד ומעריך כל אדם, הברכות שלו היו מתקומות, וכמה ספורים עליו בדבר הזה, בספר "אביהם של ישראל" ששה כרכים. הספר הראשון שהופיע עליו זה ספר "דרוש טוב לעמו" שערך המזכיר שלו הרב זעפרני שליט"א, ומשם התחלנו להפיר את האיש ואת שיחו, כי היה עניו מאד ולא מספר כלום. ושם כתובים עליו ספורים מיוחדים במינם. (גליון 216 אות ט"ו והערך 13).

הלכה נאמנה

מִרְן כּוֹתֵב (בְּשִׁלְחוֹ עֶרְוָה ס' רצ"ו ס"ו) כִּשְׁהָאֲדָם מְבָרֵךְ עַל הַבְּשָׂמִים, לּוֹקֵחַ אֶת הַבְּשָׂמִים בְּיָמִינוּ וְאֶת הַכּוֹס בְּשִׁמְאֻלוֹ, וְאַחֵר כֹּף יְהַפֵּךְ. אֲבָל לַפְעָמִים אָדָם לֹא יוֹכֵל לְהֵרִים טוֹב אֶת הַבְּשָׂמִים, וְהוּא צָרִיךְ לְמַלֵּל אוֹתָם עַד שִׁצֵּא מֵהֶם רִיחַ. לָכֵן בְּמִקְרָה כָּזוֹ מִתֵּר לְהִשְׁאִיר אֶת הַכּוֹס עַל הַשֶּׁלָּחוֹ, וְלִקְחַת אֶת הַבְּשָׂמִים וְלְמַלֵּל אוֹתָם בְּשִׁתֵּי דִי. כִּכָּה נִהְגָּה הָאֲדָמוֹר מְלִיבְאוֹוִיטְשׁ. מִשְׁהוּ שֶׁלֹּחַ לִי עַל זֶה, אֲמַרְתִּי לוֹ: מִרְן לֹא מִקְפִּיד עַל זֶה שֶׁהַכּוֹס תִּהְיֶה בְּשִׁמְאֻלוֹ, אֲלָא מִרְן מִקְפִּיד שֶׁלֹּא יֵשִׁים אֶת הַהֶדֶס בְּשִׁמְאֻלוֹ וְיִבְרָךְ עָלָיו. כִּל דְּבַר שֶׁאֵתָּה מְבָרֵךְ עָלָיו, צָרִיךְ לְתַפֵּס אוֹתוֹ בְּיָד יָמִין. (גליון 416 אות ט"ו).

ידע תדע

השביעי יש לנו פטירה של הגאון רבי שלמה דאנה, זה רבו של הרב שלי [רבי אליהו גז]. ורבי שלמה דאנה היה תלמידו של המשמרות כהנה. משמרות כהנה היה מפרסם מאד בג'רצא, העיין שלו מספר אחד, מי שלא מבין משמרות כהנה, סימן שלא הבין את הסגיא. ובשיבה כאן, באו ומכרו את המשמרות כהנה (רק צלמו אותו, לא היה אז את המהדורא החדשה שעשה אותה רבי ישראל כהן), ופעם בא רב אשכנזי ואמר אני רוצה לראות מה יש לכם. הראו לו את המשמרות כהנה, הוא עין בו ואמר, "זו שפת חידות", הוא מדבר באידיש אני לא מבין אותו. גבול אתה מבין אידיש... אידיש שלי אני מבין. אבל אידיש של התוניסאים אני לא מבין... אמרו לו: נתן לך ספר אחר, הביאו לו ספר "שלמי תודה" של רבי שלמה דאנה. עין בו ואמר: זה ספר! יש לו עיין חזק ודברים ברורים. אמרו לו: אתה יודע תלמידו של מי הוא היה? הוא היה תלמידו של המשמרות כהנה... אמר: לא ידעתי, תביא גם משמרות כהנה. עכשו נעין ונשבר את הראש כדי להבין אותו... המשמרות כהנה נפטר בשנת תרכ"ח, ורבי שלמה דאנה היה אז בן 15. (גליון 363 אותיות ה'-ד').

